

Justis- og beredskapsdepartementet

Arkivnummer

Vår referanse
24/2022

Vår dato
28.02.2022

Høring av endringer i domstolstruktur - høringssvar fra alle ansatte i Vestre Viken jordskifterett

Det vises til høringsbrev og høringsnotat av 26.01.2022.

1. Innledning

Innledningsvis bemerkes kort at strukturendringer synes å ha en tendens til først å definere målet, og deretter å finne argumentasjonen som oppfyller dette målet. Dette kan sies om prosessen før reformen, og det kan stilles spørsmål om dette også gjør seg gjeldende nå i avgjørelsen om gjeninnføring (reversering) av tidligere struktur.

Alle ansatte er i det vesentlige enige om innholdet i kapitlene 2 – 7. De ansattes standpunkt og hovedbegrunnelse står i kapittel 8.

2. Om Vestre Viken jordskifterett

Ved reformen i 2021 ble Øvre Buskerud jordskifterett og Nedre Buskerud jordskifterett sammenslått til Vestre Viken jordskifterett med opprettholdelse av rettssteder i Nesbyen og i Drammen. Rettskretsen består av kommunene i tidligere Buskerud fylke, samt Asker kommune. Avstanden mellom Drammen og Nesbyen er ca. 150 km langs korteste bilvei.

Før reformen hadde Øvre Buskerud jordskifterett kommunene Flå, Nesbyen, Gol, Hemsedal, Ål, Hol og Nore og Uvdal i sin rettskrets. Nedre Buskerud jordskifterett hadde de øvrige 14 kommunene i tidligere Buskerud fylke.

I Nesbyen er jordskifteretten samlokalisert med tingretten. I Drammen blir jordskifteretten samlokalisert med tingretten i 2023.

I rettssted Nesbyen er det i jordskifteretten én saksbehandler, to overingeniører og to jordskiftedommere. En stilling er pr. i dag ubesatt. Det er ikke noen lokal (stedlig) leder i Nesbyen.

I rettssted Drammen er det tre saksbehandlere, fire overingeniører, fire jordskiftedommere og én dommerfullmektig. En stilling er pr. i dag ubesatt. Jordskifterettslederen har fast kontorsted i Drammen.

3. Vurderinger etter reformen 2021

Vurderingene er knyttet til situasjonen før reformen og erfaringer den korte tiden etter reformen. Det er klart at den korte tiden reformen har virket, har betydning for vurderingene.

Etter reformen har sakene blitt fordelt ved det enkelte rettssted i samsvar med den tidligere rettskretsinnndelingen og forskriften med hovedregelen om at saker skal behandles der de geografisk hører hjemme, jf. FOR-2021-03-19-762. De saker som har blitt «overført» mellom rettsstedene har vært knyttet til habilitet. Samhandlingen mellom de to rettsstedene er i utvikling og har ikke satt seg.

Vestre Viken jordskifterett består som nevnt av to rettssteder, og antall ansatte på hvert rettssted er ikke så ubalansert som for eksempel i Buskerud tingrett. Dette og god samhandling mellom rettsstedene, er en forklaring for at vi etter reformen ikke har de samme negative erfaringer som i Buskerud tingrett.

Arbeidsmiljø. Arbeidsmiljøet er først og fremst knyttet til de lokale forholdene på det enkelte rettssted. Reformen har derfor hatt begrenset betydning for arbeidsmiljøet. Reformen gir bedre mulighet for faglige/sosiale fellesarrangement, og det vil ha en positiv betydning for arbeidsmiljøet. Muligheten for fysiske samlinger har vært begrenset på grunn av koronapandemien. Etablering av lokal leder i Nesbyen er en viktig faktor for å opprettholde et godt arbeidsmiljø der.

Fagmiljø. Det er etablert samhandling mellom rettsstedene for faglige diskusjoner, og reformen har bidratt til å skape et større fagmiljø.

Ledelse. Én jordskifterettsleder for flere rettssteder gir mulighet for mer fokus på ledelse utover det som er nødvendig for den daglige driften. Det er en klar mangel ved dagens organisering at det ikke formelt er en lokal leder i Nesbyen. Dette er uavhengig av hvor mange ansatte det er samlet innenfor rettskretsen. Den lokale lederen bør være nestleder i domstolen, og stedfortreder for jordskifterettslederen. Med hensyn til den daglige driften av et rettssted, er det nødvendig med en lokal leder. En slik lederfunksjon er nødvendig for å sikre lokalt arbeidsmiljø, bedre kommunikasjon mellom rettsstedene og bedre grunnlag for ledelsesbeslutninger. Mangel på lokal leder løses ikke ved at jordskifterettslederen har faste kontordager i Nesbyen. For øvrig er avstanden fra Drammen til Nesbyen såpass lang at det er lite praktisk med pendling.

Sårbarhet. Reformen vil redusere sårbarheten ved for eksempel lengre tids fravær for ansatte og ved betydelig økning i arbeidsmengde ved ett av rettsstedene. Men dette er ikke opplevd den tid reformen har virket, og det var ikke et problem før reformen.

Kvalitet. Det er tvilsomt om reformen medfører bedre kvalitet på behandlingen av sakene. Domstolkommisjonen påviste ikke at det var forskjell i kvalitet på løste saker mellom store og små domstoler.

Effektivitet. Oppgaver knyttet til administrasjon og ledelse vil kunne gi noe innsparing i ressursbruk som følge av reformen. Samtidig er det større behov for å bruke noe mer tid på

VESTRE VIKEN JORDSKIFTERETT

samhandling mellom rettsstedene. Etter reformen har det i vår rettskrets vært et omforent fokus på å ikke bygge et unødvendig byråkrati i organisasjonen. Det er ikke klart om det samlet blir mer eller mindre effektivitet som følge av reformen. Domstolkommisjonen påviste heller ikke at det var forskjell i effektivitet knyttet til størrelsen på jordskifteretten.

Saksbehandlingstid. I utgangspunktet vurderes at reformen ikke har noen vesentlig betydning for saksbehandlingstid. Men reformen gir et bedre grunnlag for å fordele ressursene slik at eventuelle kapasitetsutfordringer ved det enkelte rettssted kan løses noe bedre enn tidligere. Jordskifterettene hadde før reformen en kultur for å bistå hverandre ved kapasitetsutfordringer.

Tilgjengelighet for brukerne. Reformen har ikke hatt noen betydning for domstolens tilgjengelighet for brukerne. Identiteten og synligheten for rettsstedene har kanskje blitt noe svekket. Navnet på den sammenslåtte domstolen er noe identitetsløs (Vestre Viken jordskifterett), og navnet må bli Buskerud jordskifterett dersom dagens struktur opprettholdes.

Tillit til domstolen. Det antas at reformen ikke vil få noen målbar effekt for tilliten til domstolen.

Budsjettsituasjonen. Slik budsjettene har blitt fordelt mellom «store» og «små» jordskifteretter tidligere, har reformen gitt et større handlingsrom for rettssted Nesbyen.

4. Bekymringer knyttet til framtidig utvikling

- Dersom det blir reversering er vi bekymret for at det blir et gjentakende press for nye strukturendringer, og som vil gi dårligere tilgjengelighet for brukerne enn dagens struktur.
- Vi er bekymret for at det blir en gradvis sentralisering av ressurser fra mindre rettssteder/domstoler. Dette gjelder særlig dersom det ikke blir reversering. Gradvis sentralisering av ressurser vil være negativt for brukerne.
- Vi er bekymret for at samsvarende rettskretser for jordskifteretter og tingretter åpner for sammenslåing av de to domstolene, der jordskifte blir en neglisjert underavdeling i tingretten.

Bekymringene er reelle og knyttet til sentraliseringsivrige krefter i det politiske miljøet og i Domstoladministrasjonens styrende og administrative organer. En domstolleder kan også ha handlingsrom til å foreta en gradvis sentralisering. Det vises for eksempel til saksfremlegg til styret i Domstoladministrasjonen i sak 21/83 om endring av embetsdommers kontorsted innenfor rettskretsen.

For enkelte ansatte har standpunkt til reversering eller opprettholdelse av dagens struktur, sammenheng med hva som antas å være strategisk smart med hensyn til framtidig utvikling i jordskifteretten.

De ansatte i Drammen og i Nesbyen er enige om at det skal være en desentralisert struktur i Buskerud, som innebærer at det er nødvendig med et rettssted/domstol i Nesbyen med nødvendig antall ansatte i de ulike stillingsgrupper for å håndtere saker innenfor den tidligere rettskretsen (det geografiske nærområdet). Det er som nevnt enighet om at det må være en stedlig leder ved hvert rettssted. Minimumsbemanningen ved et rettssted/domstol vurderes å være to overingeniører, én saksbehandler og to jordskiftedommere.

Uavhengig av opprettholdelse av dagens struktur eller gjeninnføring av den tidligere strukturen, må departementet og politikerne nå vurdere tiltak som marginaliserer handlingsrommet for domstolledere, Domstoladministrasjonen og skiftende regjeringer til å foreta endringer i en funksjonell og reell desentralisert domstolstruktur. Dette kan gjøres ved å lov feste rettskretsene, rettsstedene og minimumsbemanning med bestemmelser i domstolloven.

5. Samarbeid mellom domstoler ved gjeninnføring av tidligere struktur

Dersom det blir reversering er det enighet om et mål om at de to jordskifterettene i Buskerud samarbeider om et felles fagmiljø, sosiale og faglige samlinger og overføring av saker ved kapasitetsutfordringer.

Det er sannsynlig at et slikt samarbeid ikke blir så tett som i en sammenslått domstol. Dette skyldes at både Drammen og Nesbyen har andre jordskifteretter som geografisk ligger nærmere, og således er like så aktuelle som samarbeidspartnere. Når det blir lovbestemte frister for saksbehandlingstid i jordskifterettene, er det sannsynlig at den enkelte jordskifterett vil bli mindre villig til avhjelpe andre med kapasitetsutfordringer. Budsjettsituasjonen for den enkelte jordskifterett vil også kunne ha betydning for viljen og evnen til å samarbeide.

For å sikre et samarbeid mellom domstoler etter reversering, må det gjøres tiltak som gir forpliktende grunnlag for samarbeid mellom jordskifteretter. Felles saksinntak og/eller felles ledelse vurderes å ikke være en hensiktsmessig løsning.

Fagmiljøet i jordskifterettene er uansett struktur forholdsmessig lite, og det nødvendiggjør at det er økonomiske midler til å gjennomføre fagsamlinger i regioner som er større enn rettskretsene. Gjennomføring eller tilrettelegging av slike fagsamlinger bør være en oppgave for Domstoladministrasjonen. Et annet tiltak for å styrke fokuset på jordskiftefaget, er at Domstoladministrasjonen får én stilling som kan arbeide med dette.

Uavhengig av om det blir reversering eller ikke, må det som omtalt i høringsnotatet vurderes endringer som gir mer fleksible regler i domstolloven §§ 19 og 38. Det må også vurderes å utvikle lagmannsrettens rolle i spørsmål om overføring av saker og ressurser. Det bør også vurderes økonomiske ordninger for både jordskiftedommere og overingeniører som kan stimulere til å behandle saker i annen rettskrets.

6. Rekruttering i jordskifterettene

Først understrekes at fortsatt usikkerhet om struktur vil åpenbart ha negativ betydning for rekruttering i jordskifterettene. Betydningen av rettskretsenes størrelse for rekruttering, er usikker.

Domstoladministrasjonen arbeider med tiltak for å bedre rekrutteringen av jordskiftedommere. Både lønn og flere utdanningsstillinger er tiltak som kan bedre situasjonen. Det er et faktum at lønn til jordskiftedommere har hatt en mye svakere utvikling både generelt i arbeidsmarkedet for jordskifte kandidater og i forhold til lønn til alminnelige dommere. Jordskiftedommere må inn i samme lønssystem som alminnelige dommere.

Det må også bli fokus på lønn for overingeniørene. Overingeniørene er en stillingsgruppe som er helt avgjørende for å løse jordskifterettens oppgaver. Overingeniørene må ha en lønn som er konkurransedyktig i arbeidsmarkedet, og slik at en kan få beholdt og rekruttert de beste kandidatene. I samband med gjennomføring av reformen fikk jordskiftedommerne et generelt lønnstillegg på kr 20 000 som kompensasjon for bortfall av tillegg til tjenestegjøring i utvidet del av rettskretsen eller i realiteten for mer reising i en større rettskrets. Det er uforståelig at overingeniørene ikke fikk noe tilsvarende, da de er den stillingsgruppen som er mest berørt med mer reising. Det bør også ses på kompensasjon til overingeniører for arbeid i annen rettskrets, tilsvarende det jordskiftedommere har ved tilkalling til annen rettskrets. I tillegg bør det ses på mulighet for mer bruk av overtid for overingeniørene med tilhørende betaling. Det siste har vesentlig betydning for å få effektiv arbeidstid når det er lang reisetid dit markarbeidet skal utføres.

7. Andre mulige endringer ved gjeninnføring av tidligere struktur

Dersom det blir en reversering, kan det være relevant å vurdere justering av rettskretsene slik at de mindre jordskifterettene kan bli styrket, for eksempel med flere stillinger.

8. Standpunkt til gjeninnføring av tidligere struktur

Alle ansatte er enige om følgende, og dette gjelder uavhengig av standpunkt til gjeninnføring av tidligere struktur:

- Det skal være en desentralisert struktur i Buskerud med rettssteder eller domstoler i Nesbyen og i Drammen
- Det må formelt være en stedlig leder ved hvert rettssted eller ved hver domstol. Ved opprettholdelse av dagens struktur innebærer det at det blir én jordskifterettsleder og én nestleder.
- Rettskretser, rettssteder og minimumsbemanning må lovfestes med bestemmelser i domstoloven
- Bestemmelsen i domstoloven §§ 19 og 38 må bli mer fleksible med hensyn til tilkalling og overføring. Det bør også vurderes økonomiske ordninger for både jordskiftedommere og overingeniører som kan stimulere til å behandle saker i annen rettskrets.

Med hensyn til rekruttering til jordskifterettene, må blant annet lønn til både jordskiftedommere og overingeniører økes.

VESTRE VIKEN JORDSKIFTERETT

De nåværende ansatte (15 stillinger) i Vestre Viken jordskifterett har i sitt standpunkt til gjeninnføring av tidligere struktur delt seg i tre ulike standpunkt.

a) Mot gjeninnføring av tidligere struktur

Fem ansatte (blant annet jordskifterettslederen) er imot gjeninnføring av tidligere struktur. Det legges særlig vekt på:

Den viktigste gevinsten med dagens struktur er en mer robust domstol. Organiseringen forenkler utfordringer ved fravær, fordeler bedre variabel arbeidsbelastning og det er enklere å løse sakene på tvers av tidligere rettskretsgrenser. Et større fagmiljø både blant dommere, ingeniører og saksbehandlere gir større bredde i tilnærmingen til arbeidet med sakene. Det er enklere å dele kompetanse mellom rettsstedene som igjen gir større muligheter til å øke kvaliteten. Økt effektivitet ved å ta i bruk nye verktøy og ny kunnskap kan lettere utvikles. Mye kan tyde på at dagens struktur vil kunne redusere saksbehandlingstiden. Samlet vil dette over tid sikre best mulig saksavvikling i rettskretsen som helhet og øke tilliten til domstolen.

Dagens struktur vil gi en effektivisering knyttet til budsjett og drift av domstolen. Blant annet ved at det administrative arbeidet blir løst av færre. Det vil bli mer fokus på ledelse med mulighet til et lederteam med nestleder og koordinatorene for saksbehandlerne og overingeniørene. Dette vil sikre bedre beslutninger og mer effektiv administrasjon med økt fokus på hms, strategi og utvikling.

Reversering til to jordskifteretter i Buskerud vil være utfordrende med hensyn til å sikre reelt samarbeid og å iverksette felles utviklingstiltak og prosjekter. Dagens struktur med én felles organisasjon sikrer best effekter av samarbeidet. Prinsippet om at sakene skal behandles ved nærmeste rettssted og lovfestet minimumsbemanning, vil fortsatt gi et levende jordskiftemiljø i Nesbyen.

Rekruttering har over tid vært et stort problem i jordskifterettene. Dagens struktur med et større og bredere samlet fagmiljø og sosialt fellesskap, er en mer attraktiv arbeidsplass. Dagens arbeidssøkere foretrekker å være en del av et større miljø enn et lite.

Mangel på stedlig ledelse er en utfordring i dagens struktur. Dette må løses ved utnevning av én formell nestleder i Nesbyen med et definert ansvar både for det lokale rettsstedet, men også for helheten i rettskretsen.

b) Nøytral til gjeninnføring av tidligere struktur

Syv ansatte (blant annet to ved rettssted Nesbyen) er nøytrale med hensyn til gjeninnføring av tidligere struktur. Grunnlaget for dette standpunktet er at både dagens struktur og gjeninnføring av den tidligere strukturen vil fungere både for brukerne og med hensyn til for eksempel fagmiljø, robusthet, kvalitet og effektivitet.

Det viktigste er at det formelt blir en stedlig leder ved hvert rettssted eller ved hver domstol, og at rettskretser, rettssteder og minimumsbemanning lovfestes. Dersom det blir reversering, må det søkes å etablere ordninger for samarbeid mellom jordskifterettene i Buskerud.

VESTRE VIKEN JORDSKIFTERETT

Dersom alle andre jordskifteretter opprettholder dagens struktur eller gjeninnfører den tidligere strukturen, er det ingen grunn for at strukturen i Buskerud skal stå i en særstilling.

c) For gjeninnføring av tidligere struktur

Tre ansatte (blant annet to ved rettssted Nesbyen) vil ha gjeninnføring av tidligere struktur. Det legges særlig vekt på:

Dagens struktur er begynnelsen på en gradvis sentralisering. De administrative oppgavene er flyttet til Drammen. Ressursene vil bli prioritert dit jordskifterettslederen sitter. Problemer med rekruttering vil bli forsterket som følge av usikkerhet om opprettholdelse av Nesbyen som rettssted. Etter hvert vil rettsstedet bli marginalisert med hensyn til ressurser, og det vil til slutt bli nedlagt. For brukerne av jordskifteretten i øvre Buskerud, vil denne utviklingen være svært negativ. Reversering til to selvstendige jordskifteretter i Buskerud, er et vern mot gradvis sentralisering og fremtidig nedleggelse.

Den nye Embetsgarden i Nesbyen, med samlokalisering av jordskifteretten og tingretten, var et godt tiltak som sikret et robust rettsmiljø i øvre Buskerud. Dette blir ivaretatt ved reversering.

Det er lite sannsynlig at dagens struktur medfører bedre kvalitet, økt effektivitet eller reduserer driftskostnader.

Det er nødvendig at det er én stedlig jordskifterettsleder i Nesbyen med personalansvar. Dette er viktig for å opprettholde et godt lokalt arbeids- og fagmiljø, og sikrer at jordskifteretten har en tydelig lokal forankring. Alternativ løsning med kun én lokal leder med begrenset ansvar og underlagt jordskifterettsleder i Drammen, er ikke en god løsning for de ansatte i Nesbyen. Det antas å bli vanskeligere å rekruttere til Nesbyen dersom det ikke er én stedlig jordskifterettsleder.

Både Drammen og Nesbyen ligger i ytterkanten i dagens rettskrets. Dagens struktur kan medføre at for eksempel overingeniørene i mindre grad blir brukt til å bistå nabodomstoler i Lillestrøm, Tønsberg og Fagernes. Det er lengre reiseavstand mellom Drammen og Nesbyen, enn til nevnte nabo jordskifteretter. Opprettholdelse av dagens struktur kan således medføre økt reisebelastning og overtid for overingeniørene.

Ved reversering peker de to ansatte ved rettssted Nesbyen på at kommunene Rollag, Sigdal og Krødsherad kan legges til rettskretsen i øvre Buskerud. Før reformen var kommunene i rettskretsen til nedre Buskerud. Avstanden til kommunene er omtrent den samme fra Nesbyen og Drammen. Den nevnte justeringen av rettskretsinnndelingen vil gi grunnlag for å styrke bemanningen i Nesbyen med én jordskiftedommer og én saksbehandler.

VESTRE VIKEN
JORDSKIFTERETT

For alle ansatte ved Vestre Viken jordskifterett

Ivar R. Haugstad

Jordskiftedommer

Vestre Viken jordskifterett